

Annex II. Recomanacions per a l'accessibilitat del lloc de treball i tecnologia de suport

Contingut

Accessibilitat en el lloc de treball.....	2
Mobilitat fins al lloc de treball i deambulació en el propi establiment.....	3
Relacionar-se amb clients, treballadors i proveïdors	6
Treballs administratius o d'oficina.....	11
Restauració: treballs en cuina	16
Restauració: treballs en menjador	19
Allotjament: neteja d'habitacions	24
Espais culturals, museus i uns altres: guia de turisme o guia de museu.....	29
Situacions d'emergència.....	31
Altres aspectes a tenir en compte.....	32
Tecnologia de suport.....	35
Enllaços d'interès on trobarà més informació sobre productes de suport.....	43

En aquest apartat es detallen una sèrie de possibles adaptacions per als diferents llocs de treball del sector turístic segons la mena d'activitat a realitzar i l'entorn en el qual es desenvolupa. No significa que una persona necessitarà totes les adaptacions detallades a continuació, les seues necessitats d'accessibilitat han d'analitzar-se de forma personalitzada abans d'ocupar el lloc. A més, en general a l'hora de seleccionar al treballador se cercarà que les capacitats de la persona corresponguen amb els requisits del lloc de treball.

Una persona pot tenir un o diversos tipus de discapacitat (física, visual, auditiva, cognitiva i altres necessitats), per això els criteris d'adaptació del lloc de treball han de decidir-se entre l'ocupador i la persona demandant d'ocupació i, si ho té, també amb el seu preparador laboral.

En el cas de la “ocupació amb suport” o la “ocupació personalitzada”, la metodologia de la qual s'ha exposat abans en la guia, que està dirigit a persones amb majors necessitats de suport, és possible que una vegada analitzades les capacitats de la persona només se li assignen les tasques que pot executar amb major destresa i autonomia.

Accessibilitat en el lloc de treball

A continuació, s'exposen criteris per a l'adaptació del lloc de treball segons les necessitats d'accessibilitat (física, visual, auditiva, cognitiva) de la persona i les seues capacitats.

Tipus d'adaptació:

- A. Adaptació de procediment
- B. Adaptació d'espai físic
- C. Adaptació de mobiliari
- D. Ús de producte de suport

Mobilitat fins al lloc de treball i deambulació en el propi establiment

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Accés a transport	Desplaçament des de la seua residència al lloc de treball	Procediment	Si la persona té mobilitat reduïda s'ha d'assegurar que existeix una manera de transport accessible des de la seua residència al lloc de treball.
Desplaçament	Desplaçaments relacionats amb les seues funcions dins de l'establiment	Espai físic	Els itineraris de circulació horitzontal i vertical de l'establiment i l'accés i circulació als diferents espais han de ser accessible per a persones usuàries de cadira de rodes o persona amb mobilitat reduïda, tal com ho estableix el Codi Tècnic de l'Edificació i la normativa autonòmica d'accessibilitat. Els itineraris d'evacuació en cas d'emergència han de ser accessibles per a persones amb mobilitat reduïda. Ha d'assegurar-se que les estades i itineraris relacionats amb les funcions d'aquest lloc de treball siguen accessibles per a Persones amb Mobilitat Reduïda (PMR). Es tindrà en compte també l'amplària de portes, especialment si el treballador o treballadora utilitza una cadira de rodes elèctrica, croses o caminador.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Accés a transport	Desplaçament des de la seua residència al lloc de treball	Procediment	La persona amb discapacitat visual haurà de tenir un temps i, si és necessari, un acompanyament per a aprendre l'itinerari en transport públic des de la seua residència fins al seu lloc de treball.
Desplaçament	Desplaçaments relacionats amb les seues funcions dins de l'establiment	Espai físic	Els itineraris de circulació horitzontal i vertical de l'establiment i l'accés i circulació als diferents espais ha de ser accessible per a persones amb discapacitat visual, tal com ho estableix el Codi Tècnic de l'Edificació i la normativa autonòmica d'accessibilitat. Entre els criteris a aplicar estan, la senyalització de les circulacions principals a través de franges guia d'encaminament, la senyalització de desnivells a través de franges de paviment podotàtils, l'ús del contrast cromàtic entre sòls, parets, portes i finestres, sense elements que sobreisquen de les parets situats per davall de 220 cm, la senyalització de portes i mampares de vidre, la protecció d'espais situats davall d'escapes i rampes, etc. Ha d'assegurar-se que les estades i itineraris relacionats amb les funcions d'aquest lloc de treball siguen accessibles per a persones amb discapacitat visual.
Orientació en l'entorn	Desplaçaments relacionats amb les seues funcions dins de l'establiment	Espai físic	Per a facilitar l'orientació de persones amb discapacitat visual la senyalització de l'edifici ha de complir amb els criteris de la norma <i>UNEIX 170.002:2022 Requisits d'accessibilitat per als elements de senyalització en l'edificació</i> , a més dels criteris especificats en el Codi Tècnic de l'Edificació.
Orientació en l'entorn	Desplaçaments relacionats amb les seues funcions dins de l'establiment	Producte de suport	Per a facilitar l'orientació de persones amb discapacitat visual es pot crear un sistema de senyalització acústica a través de balises intel·ligents de guiat en interiors o d'una tecnologia equivalent, per exemple, a través de codis de llarga distància i alta densitat (en anglès deTags).

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Orientació en l'entorn	Desplaçaments relacionats amb les seues funcions dins de l'establiment	Entorn físic	Per a facilitar l'orientació de persones amb discapacitat auditiva la senyalització de l'edifici ha de complir amb els criteris de la norma <i>UNEIX 170.002:2022 Requisits d'accessibilitat per als elements de senyalització en l'edificació</i>, a més dels criteris especificats en el Codi Tècnic de l'Edificació. A més, es recomana l'ús de cristalls en portes de l'edifici per a evitar l'aïllament de la persona sorda en entorns tancats, p. ex. en portes d'ascensors o despaxos.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Accés a transport	Desplaçament des de la seua residència al lloc de treball	Procediment	La persona amb discapacitat del desenvolupament, discapacitat intel·lectual o problema de salut mental pot necessitar un temps i, tal vegada, un acompanyament per a aprendre l'itinerari en transport públic des de la seua residència fins al seu lloc de treball.
Orientació en l'entorn	Desplaçaments relacionats amb les seues funcions dins de l'allotjament	Entorn físic	Per a facilitar l'orientació de persones amb discapacitat del desenvolupament, discapacitat intel·lectual o problema de salut mental la senyalització de l'edifici ha de complir amb els criteris de la norma <i>UNEIX 170.002:2022 Requisits d'accessibilitat per als elements de senyalització en l'edificació</i>, a més dels criteris especificats en el Codi Tècnic de l'Edificació. És molt important utilitzar en els cartells de senyalització pictogrames homologats i validats segons la norma UNE-ISO 9186-1:2022 per a facilitar la seua comprensió a persones amb discapacitat intel·lectual.

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Expressió verbal	Parlar amb clients, treballadors i proveïdors	Producte de suport	La persona pot tenir limitacions en l'expressió oral, relacionades amb l'articulació i producció de la parla, i tenir capacitat de comprensió dels missatges orals i capacitat de comprensió i producció de missatges escrits. Alguns dels productes de suport que podria utilitzar per a comunicar-se de manera oral són: - Amplificador de veu d'ús personal - Aplicacions per a conversió de text a veu - Comunicador - Aplicacions per a la comunicació amb pictogrames - Tauler o quadern de comunicació
Posició asseguda	Parlar amb clients en taulell d'atenció al públic	Mobiliari	Taulell de dues altures, per a persones dempeus i per a la persona que haja de romandre asseguda o persona usuària de cadira de rodes. Segons Codi Tècnic de l'Edificació el taulell adaptat ha de tenir un pla de treball amb una amplària de 0,80 m, com a mínim, estar situat a una altura de 0,85 m, com a màxim, i tenir un espai lliure inferior de 70 x 80 x 50 cm (altura x amplària x profunditat).
Posició dempeus	Parlar amb clients en taulell d'atenció al públic	Mobiliari	Per a persones amb mobilitat reduïda que puguin mantenir-se dempeus ha d'instal·lar-se darrere del taulell un suport isquiàtic que li permetga descansar en determinats moments. El suport isquiàtic és un suport per a la part posterior de la persona, a l'altura dels malucs, disposat a 70 o 75 cm. del sòl, que permet descansar en la posició dempeus i agarrar-se del suport amb les mans.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Visió	Atenció al públic	Procediment	La persona podria portar un distintiu de persona amb baixa visió i donar al client a l'inici de la conversa algunes indicacions. Per exemple, col·loque el DNI en aquesta safata, confirme'm per favor que ha signat el document, etc. L'organització ha de tenir un protocol d'atenció al públic que servisca de referència a treballadors amb discapacitat visual i que incloga procediments adaptats a les necessitats d'accessibilitat visual.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Audició	Relacionar-se amb clients, treballadors i proveïdors	Producte de suport	Els bucles magnètics o d'inducció són sistemes d'amplificació del so que permeten a persones sordes usuàries de pròtesis auditives (audiòfons o implants coclears) amb telebobina, escoltar els sons i seguir les converses de manera més nítida i clara. Les zones d'atenció al públic, incloent el taulell, sales de reunions, auditoris han de tenir instal·lat un bucle d'inducció magnètica fix segons ho indica el Codi Tècnic de l'Edificació. Els audiòfons més recents tenen incorporat el bucle d'inducció magnètica.
Audició	Relacionar-se amb clients, treballadors i proveïdors	Producte de suport	Els sistemes de micròfon remot (abans coneguts com a sistemes FM o equips de freqüència modulada) transmeten el senyal sonor mitjançant ones i també aconseguixen que prevalga el so de la font emissora (persona que parla) sobre el soroll ambiente. A més, solen

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			ser molt útils per a reunions de treball i activitats formatives, per la qual cosa es recomana el seu ús en sales de reunions.
Comprensió i expressió verbal	Relacionar-se amb clients, treballadors i proveïdors	Procediment	Si la persona es comunica en Llengua de Signes, haurà de comptar amb un intèrpret de llengua de signes per a un nombre mínim d'hores al mes. També en el sistema de torns pot tenir menys hores d'atenció al públic i més hores de treball administratiu. La comunicació interna i externa també es pot fer per escrit a través d'email, xats o missatges de text.
Comprensió i expressió verbal	Parlar amb clients en taulells d'atenció al públic	Productes de suport	Per a facilitar la comunicació entre la persona amb discapacitat auditiva i els clients, el taulell d'atenció al públic ha de comptar amb un bucle d'inducció magnètica que també podrà ser utilitzat per clients amb pròtesis auditives. Quan el treballador siga una persona sorda que es comunica en Llengua de Signes pot disposar d'un servei de videointerpretació en Llengua de Signes que permet a persones sordes signantes i persones oïdores, comunicar-se entre si mitjançant la figura del vídeo-intèrpret. Aquest sistema també pot ser utilitzat per a atendre clients sords que es comuniquen en Llengua de Signes.
Comprensió i expressió verbal	Parlar amb clients, treballadors i proveïdors en oficines	Productes de suport	En les oficines on hi haja treballadors amb pròtesis auditives, també hauria d'instal·lar-se un bucle d'inducció magnètica per a facilitar la comunicació entre la persona sorda i la resta dels companys. Els audiòfons més recents tenen incorporat per defecte el bucle d'inducció magnètica, per això abans d'instal·lar-lo en l'oficina hauria de preguntar-se al treballador si és necessària la seua instal·lació per a facilitar la comunicació oral.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Audició	Converses telefòniques	Producte de suport	Disponibilitat de telèfons amb prestacions personalitzables, com l'amplificació del timbre, to i volum de l'auricular perquè siguen sentits de manera fàcil.
Audició	Reunions en línia	Producte de suport	Ús de programes per a reunions en línia que tinguen l'opció de subtítols generats en directe (Close Caption, CC en anglès) o de subtitulat automàtic. Utilització de programes de cancel·lació de soroll de fons per a millorar les condicions sonores de les reunions en línia, algunes aplicacions ja tenen aquesta opció per defecte.
Comprensió i expressió verbal	Reunions en línia	Procediment	Disponibilitat d'un servei de videointerpretació en Llengua de Signes que permet a persones sordes signantes i persones oïdores, comunicar-se entre si mitjançant la figura del vídeo-intèrpret. És important que l'intèrpret de Llengua de Signes es deixe fix en la pantalla perquè la persona sorda puga veure-li sempre i no es perda cap conversa.
Audició	Converses i reunions presencials	Producte de suport	Disponibilitat d'aplicacions de conversió simultània de veu a text. A més de micròfons remots (FM) i bucles d'inducció magnètica tal com s'ha indicat anteriorment.
Comprensió i expressió verbal	Reunions presencials	Mobiliari / Producte de suport	Utilitzar taules redones en reunions presencials per a facilitar la lectura labial a persones sordes. Utilització de micròfons remots (FM), situats al centre de la taula perquè arrebegue el so de totes les persones participants en la reunió i siga captat amb claredat per la persona sorda usuària de pròtesis auditives.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Relacions interpersonals	Relacionar-se amb clients, treballadors i proveïdors	Procediment	Les relacions amb persones amb discapacitat del desenvolupament, discapacitat intel·lectual o problema de salut mental han de basar-se en la normalitat i la naturalitat. Tenint en compte que la persona és com qualsevol altra persona, gaudeix, té amics, continua horaris, cerca un futur millor, té qualitats, té limitacions, s'ha preparat per a aconseguir un treball digne, pot necessitar suports en determinats moments, aporta als altres i té drets i obligacions.
Autonomia personal	Tasques varies	Procediment	La persona amb discapacitat del desenvolupament, discapacitat intel·lectual o problema de salut mental pot necessitar un procés d'ocupació amb suport per a la seua integració en l'empresa o organització. L'Ocupació amb Suport es fonamenta igualment, en el paradigma formació-empre. Es tracta de formar al treballador en el lloc de treball real, en les tasques concretes i en un entorn determinat, garantint un aprofitament òptim del procés d'aprenentatge.
Autonomia personal	Gestió del temps	Productes de suport	Per a facilitar la integració laboral i l'adaptació al lloc de treball de persones amb discapacitat del desenvolupament, discapacitat intel·lectual o amb problemes de salut mental existeixen aplicacions mòbils i programes informàtics que permeten dissenyar activitats de reforç i aprenentatge per al treballador, possibiliten gestionar els temps de treball mitjançant llista de tasques, alarmes, cites i avisos personalitzats, faciliten el procés de comunicació, a més de permetre localitzar espacialment i gestionar l'evolució del treballador. Aquest tipus de programes es gestionen des d'un perfil d'administrador o tutor que pot ser utilitzat pel preparador laboral o la persona de suport de l'empresa.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			Per a persones amb major autonomia personal pot ser suficient tenir una agenda comuna i recordatoris.
Tolerància	Manejar situacions d'estrès, tensió o fatiga mental	Procediment	La persona amb discapacitat del desenvolupament, discapacitat intel·lectual o problema de salut mental pot necessitar un horari personalitzat i descansos extra que faciliten la gestió de l'estrès i la concentració en les tasques que haja de realitzar.

Treballs administratius o d'oficina

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Posició asseguda	Ús de l'ordinador	Mobiliari	En el despatx de treball, l'escriptori ha de tenir una taula regulable en altura per a adaptar-se a l'altura de la persona usuària de cadira de rodes. A més, la cadira i el reposapeus ha d'adaptar-se a les necessitats de la persona amb discapacitat física. Preferiblement ha de proporcionar-se una cadira ergonòmica que permete regular l'altura i la profunditat del suport.
Destresa manual	Ús de l'ordinador	Producte de suport	Si la persona té mobilitat reduïda en membres superiors pot requerir altres productes de suport per a utilitzar l'ordinador. Per exemple: - Programa de reconeixement de veu, que permet dictar i escriure en l'ordinador. - Ratolí de bola i/o teclat ergonòmic

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			- Programa de reconeixement de l'iris. Si la persona no té mobilitat en membres superiors perquè puga moure el ratolí en l'ordinador a través de la seua mirada. - Braços posicionadores o sistemes de fixació per a col·locar objectes a l'abast de la persona.
Autonomia Personal	Abast d'objectes	Mobiliari / procediment	Les prestatgeries i arxivadors que siguen d'ús freqüent per a persones usuàries de cadires de rodes o persones de baixa talla amb acondroplasia han de situar-se a una altura fàcil d'aconseguir per la persona.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Visió	Ús de l'ordinador	Producte de suport	Les persones amb discapacitat visual utilitzen l'ordinador a través de diferents productes de suport. Per a accedir a la informació existeixen les següents opcions: - Programa informàtic lector de pantalla, el més utilitzat a Espanya és el Jaws. - Programa informàtic magnificador de pantalla - Opcions d'accessibilitat del sistema operatiu - Línia braille, és un dispositiu que permet l'eixida de contingut en codi braille des d'un ordinador o telèfon mòbil. Per a escriure en l'ordinador, a més del teclat convencional la persona pot utilitzar un teclat braille. És un dispositiu d'entrada que permet representar qualsevol caràcter mitjançant la pulsació

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			simultània d'unes poques tecles, la qual cosa permet aconseguir una gran velocitat d'escriptura.
Visió	Utilització d'eines i documents digitals accessibles	Procediments	El conjunt d'eines o aplicacions informàtiques que utilitzen els treballadors per a la gestió de processos interns (comptabilitat, sistema de reserves d'habitacions, gestió de recursos humans, organització d'esdeveniments, CRMs, uns altres) han de ser accessibles per a lectors de pantalla i dissenyar-se amb criteris d'accessibilitat web segons la norma UNE-EN 301549:2022. Els documents digitals que utilitzen el conjunt de treballadors han de crear-se amb criteris d'accessibilitat perquè puguin ser llegits correctament per lectors de pantalla.
Visió	Identificació d'objectes, colors i persones	Producte de suport	Les persones amb discapacitat visual utilitzen diferents aplicacions mòbils per a identificar objectes, colors, llums enceses, persones, bitllets, llegir textos disponibles en paper o codis de barra. Les més recents d'aquesta mena d'aplicacions estan basades en Intel·ligència Artificial i tenen funcions que es poden personalitzar segons les necessitats de l'usuari.
Maneig dels diners	Transaccions econòmiques bàsiques per a cobrament en efectiu o amb targeta	Producte de suport	Les aplicacions abans indicades podrien ser utilitzades per a transaccions en efectiu. D'altra banda, existeixen en el mercat aplicacions que permeten utilitzar el telèfon com un terminal de cobrament per a targetes bancàries. L'aplicació facilita l'emissió d'una factura digital que arriba al correu electrònic del client. Aquest sistema pot ser més fàcil d'utilitzar per persones amb discapacitat visual a través del seu dispositiu mòbil.
Visió	Ús d'arxivadors i material d'oficina	Procediment	Les prestatgeries i mobiliari d'oficina més sovint utilitzat per la persona amb discapacitat visual ha de comptar amb un sistema que

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			permeta la identificació del seu contingut a una persona amb discapacitat visual. Aquest sistema pot incloure senyalització en braille i altorrelieve de la prestatgeria o caseller, a més de l'ús de tecnologia (QRs en altorrelieve o codis ddTags).

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Autonomia personal	Treball d'oficina	Espai físic	Minimitzar el soroll en oficines i despatxos que utilitze la persona amb discapacitat auditiva a través de finestres i altres materials aïllants del so i la reubicació de generadors de sorolls com a impressores, fotocopiadores o uns altres. Els espais han d'estar prou il·luminats per a facilitar la lectura labial en una conversa o reunió.
Autonomia personal	Treball d'oficina	Producte de suport	Disponibilitat de tecnologia que tradueix els sons en alertes visuals i sensorials, en el propi dispositiu mòbil de la persona o en qualsevol dispositiu connectat (ordinador, televisor o un altre), enviant una alerta directa a l'usuari. Per exemple, escoltar el timbre de la porta, el telèfon o l'alarma d'incendis.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Maneig de diners	Gestionar cobraments i reembossaments	Producte de suport	Disponibilitat de calculadora digital.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Aprenentatge	Comprensió i realització de noves tasques	Procediment	Disponibilitat d'un document en Lectura Fàcil que explique cadascuna de les tasques associades al lloc, complementat amb pictogrames i esquemes de processos. També pot incloure vídeos explicatius i exemples de com han d'executar-se les tasques.

Restauració: treballs en cuina

No és comú que treballen en cuines persones amb discapacitat física o discapacitat visual. Les recomanacions que es fan a continuació són per a aquelles persones que requereixen suports puntuals per a desenvolupar la seua activitat amb normalitat en la cuina.

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual	Ús d'utensilis i electrodomèstics de cuina	Producte de suport	Segons les capacitats de manipulació de la persona i les tasques assignades ha de tenir una sèrie de productes de suport que faciliten la subjecció i l'ús d'utensilis de cuina.
Destresa manual	Emplatat, ús i neteja de vaixella	Producte de suport	Segons les capacitats de manipulació de la persona i les tasques assignades ha de tenir una sèrie de productes de suport que faciliten la subjecció i l'ús de la vaixella.
Destresa manual	Cuinar, picar, tallar, mesurar, pesar, etc.	Mobiliari	Els fogons i plans de treball han de tenir altures que permeten cuinar a persones dempeus o persones assegudes, per exemple, persones en cadira de rodes. Aquestes podrien regular-se en altura o tenir fogons de diferents altures que permeten l'aproximació frontal amb la cadira.
Desplaçament	Desplaçaments dins de la cuina	Espai físic	Dins de la cuina, els espais de circulació han de ser prou amples per a la deambulació amb una cadira de rodes o altres productes de suport que utilitze la persona per a la seua mobilitat.
Posició dempeus i asseguda	Cuinar, picar, tallar, mesurar, pesar, etc.	Procediment	Ha d'assegurar-se que en la cuina hi haja fogons amb plans de treball per a persones dempeus i persones assegudes. És possible que la persona necessite estar asseguda per a fer algunes tasques si té mobilitat reduïda. Persones amb mobilitat reduïda poden necessitar tenir horaris de treball reduïts o poder fer pauses extraordinàries per a executar el seu treball en òptimes condicions.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual	Manipular i preparar aliments	Productes de suport	Existeixen productes de suport per a la cuina que faciliten la manipulació i preparació d'aliments a persones amb discapacitat visual. Per exemple, hi ha ganivets anticorte, balança amb missatges d'àudio, pitxers de mesura amb indicador tàctil, subjeccions de mànec per a cassons i paelles, guants de seguretat per a evitar corts, indicador acústic del nivell de líquid, robots de cuina parlants, entre altres productes.
Desplaçament	Desplaçaments dins de la cuina	Espai físic	Dins de la cuina és important mantenir les zones de passos buides i crear referències a la persona a través de paviments podotàctils i amb contrast cromàtic per a indicar la ubicació de determinats elements, per exemple, forns, aigüera, rentavaixella, neveres, etc. Si en algun moment s'obstaculitzarà la zona de pas o moure un element, s'ha d'informar la persona amb discapacitat visual.
Autonomia personal	Activitats que suposen risc en la cuina	Procediment	En activitats puntuals que suposen algun tipus de risc, per exemple, a l'hora de realitzar coccions amb foc, en traure del forn una safata pesada i calenta, o qualsevol altra situació, la persona ha de comptar amb el suport d'un/a company/a per a realitzar-la.
Orientació en l'entorn	Orientació dins de la cuina	Procediment	La persona amb discapacitat visual haurà de tenir un temps i un acompanyament per a familiaritzar-se amb la distribució de la cuina i la ubicació de cadascun dels seus elements, forn, cuina, rentavaixella, neveres, aigüera, espais de treball, i la ubicació d'utensilis i aliments. Per a facilitar aquest procés es poden crear referències cromàtiques i tàctils per a persones amb discapacitat visual, en paviment, fogons i mobiliari de cuina. Les prestatgeries poden senyalitzar-se en braille i altorrelieve i a més utilitzar tecnologia (QRs en altorrelieve o codis ddTags) que facilite la

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			identificació dels utensilis o productes que s'emmagatzemen en cada prestatge. També poden utilitzar-se etiquetes i un lector òptic per a indicar el que es guarda en cada prestatgeria.
Visió	Identificació d'objectes, colors i persones	Producte de suport	Els recipients, aliments i productes de cuina poden ser etiquetats amb "etiquetes LEO" que llig el lector òptic d'etiquetes LEO de l'ONCE. D'aquesta forma la persona amb discapacitat visual pot reconèixer gràcies a un missatge d'àudio pregrabado què és cada producte o aliment. Aquestes etiquetes funcionen també en productes congelats.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Audició	Reconeixement d'alertes i situacions de risc o emergència	Producte de suport	Disponibilitat de tecnologia que tradueix els sons en alertes visuals i sensorials, en una font de llum, en el propi dispositiu mòbil de la persona o en qualsevol dispositiu connectat (ordinador. Televisor o un altre), enviant una alerta directa a l'usuari. Per exemple, el so d'una tetera, alarma del microones o forn, o alarma d'emergència, etc.
Comprensió verbal	Escoltar missatges orals	Procediment	Si la persona sorda no té suficient audició per a escoltar missatges orals, els companys han de cridar la seua atenció i parlar-li de front perquè pugui parar atenció al missatge i llegir els llaços del seu interlocutor.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual	Manipular aliments, tallar, cuinar	Procediment	Ha d'haver-hi un període de formació perquè la persona es familiaritze amb l'ús dels utensilis i els electrodomèstics disponibles que ha d'utilitzar per a cuinar.
Orientació en l'entorn	Orientació en la cuina	Procediment	Per a facilitar a la persona recordar la ubicació dels productes, aliments i utensilis que es guarden en prestatgeries o en els diferents mobles de cuina, es poden utilitzar pictogrames de Sistemes Augmentatius i Alternatius de Comunicació (SAAC). Els pictogrames es pegaran a les portes de les prestatgeries.
Aprenentatge	Comprensió i realització de noves tasques	Procediment	Disponibilitat d'un document en Lectura Fàcil qu'explique cadascuna de les tasques associades al lloc, complementat amb pictogrames i esquemes de processos. També pot incloure vídeos explicatius i exemples de com han d'executar-se les tasques. Totes les receptes de cuina hauran d'estar en Lectura Fàcil. Si la persona ho necessita hauria de comptar amb una persona de suport durant el procés d'aprenentatge de noves tasques.

Restauració: treballs en menjador

No és comú que treballen en el menjador persones amb discapacitat física o discapacitat visual. Les recomanacions que es fan a continuació són per a aquelles persones que requereixen suports puntuals per a desenvolupar la seua activitat amb normalitat en el menjador com a cambrers o maître i que el seu nivell de discapacitat no els impedeix optar a aquest lloc.

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual	Ús d'utensilis empleats per a servir	Producte de suport	Segons les capacitats de manipulació de la persona i les tasques assignades ha de tenir una sèrie de productes de suport que faciliten la subjecció i l'ús d'utensilis emprats per a servir, com una safata antilliscant o un obridor de pots i botelles amb mànec antilliscant, entre altres.
Destresa manual	Prendre la comanda	Producte de suport	Quan no es compte amb un sistema digital a través d'aplicació mòbil perquè el / la cambrer/a prenga la comanda, es poden utilitzar bolígrafs especials per a persones amb dificultat per a subjectar el bolígraf. També existeixen productes de suport per a adaptar bolígrafs per a persones amb dificultats de manipulació. Quan existisca un sistema digital, l'aplicació ha de permetre l'adaptació de la interfície per a fer-la més fàcil d'utilitzar a persones amb dificultats de manipulació o permetre el seu ús a través de comandos de veu.
Destresa manual i força	Preparació i neteja de taules i instal·lacions	Producte de suport	Per a evitar determinades postures corporals o esforços, es pot treballar amb utensilis de neteja adaptats com un raspall i recollidor amb mànecs llargs, una escorredora automàtica de pals de fregar i/o una premsa per a escórrer baietes.
Posició dempeus	Prendre la comanda i servir als clients	Procediment	Persones amb mobilitat reduïda poden necessitar tenir horaris de treball reduïts o poder fer pauses extraordinàries per a executar el seu treball en òptimes condicions.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Desplaçament	Desplaçaments en el menjador	Espai físic	Dins del menjador és important mantenir les zones de passos buides i crear referències a la persona a través del contrast cromàtic per a indicar la ubicació de determinats elements com, per exemple, la caixa registradora, neveres, vaixella, utensilis per a servir, etc. Si en algun moment s'obstaculitzarà la zona de pas o moure un element, s'ha d'informar la persona amb discapacitat visual.
Orientació en l'entorn	Identificació prestatgeries	Productes de suport	Les prestatgeries i armaris poden senyalitzar-se amb etiquetes en braille i altorrelieve i a més utilitzar tecnologia (QRs en altorrelieve o codis ddTags) que facilite la identificació dels utensilis o productes que s'emmagatzemen en cada prestatge. També poden utilitzar-se etiquetes i un lector òptic per a indicar el que es guarda en cada prestatgeria.
Visió	Ús de mòbil, Tauleta o ordinador per a prendre la comanda i per a la gestió de comandes	Producte de suport	Les persones amb discapacitat visual utilitzen el mòbil, tauleta o ordinador a través de diferents productes de suport. Entre els quals poden utilitzar per a manejar el sistema digital de gestió de comandes està: - Programa informàtic lector de pantalla per a ordinadors, el més utilitzat a Espanya és el Jaws. - Programa informàtic magnificador de pantalla

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			Opcions d'accessibilitat del sistema operatiu Si es fa a través d'una aplicació mòbil, aquesta ha de complir criteris d'accessibilitat arreglats en la norma UNE-EN 301549:2022.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Audició	Relacionar-se amb treballadors i clients	Producte de suport	Si la persona té una pròtesi auditiva es recomana la instal·lació d'un bucle d'inducció magnètica en el menjador per a facilitar la comunicació oral entre la persona amb discapacitat auditiva i els clients i altres treballadors. Abans cal preguntar a la persona si la seua pròtesi no disposa de bucle d'inducció magnètica, ja que les més recents ho porten instal·lat per defecte.
Audició	Prendre la comanda	Producte de suport	Disponibilitat d'aplicacions de conversió simultània de veu a text per a facilitar la comprensió de les comandes que fan els clients.
Audició	Reconeixement d'alertes i situacions de risc o emergència	Producte de suport	Disponibilitat de tecnologia que tradueix els sons en alertes visuals i sensorials, en una font de llum, en el propi dispositiu mòbil de la persona o en qualsevol dispositiu connectat (ordinador, televisor o un altre), enviant una alerta directa a l'usuari. Per exemple, el so d'una tetera o cafetera, alarma del microones o forn, o alarma d'emergència, etc.
Comprensió verbal	Escoltar missatges orals	Procediment	Si la persona sorda no té suficient audició per a distingir missatges orals quan està d'esquena, els companys han de cridar la seua

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			atenció i parlar-li de front perquè pugua parar atenció al missatge i llegir els llavis del seu interlocutor.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual i aprenentatge	Ús d'utensilis empleats per a servir	Procediment	Ha d'haver-hi un període de formació perquè la persona es familiaritze amb l'ús dels utensilis, els elements i els electrodomèstics disponibles que ha d'utilitzar com a cambrer o cambrera.
Orientació en l'entorn	Orientació en el menjador	Procediment	Per a facilitar a la persona recordar la ubicació dels productes, aliments i utensilis que es guarden en prestatgeries o en els diferents mobles del restaurant, es poden utilitzar pictogrames de Sistemes Augmentatius i Alternatius de Comunicació (SAAC). Els pictogrames es pegaran a les portes de les prestatgeries.
Autonomia personal	Carta i sistema de gestió de comandes	Producte de suport / procediment	El sistema de gestió de comandes que s'utilitze siga aquest en digital o en paper, ha de tenir fotografies dels plats per a facilitar la seua identificació a persones amb problemes de comprensió lectora. També hauria d'assegurar-se la usabilitat i accessibilitat del sistema de gestió de comandes i cobraments per a facilitar la seua utilització a persones amb discapacitat intel·lectual.
Aprenentatge	Comprensió i realització de noves tasques	Procediment	Disponibilitat d'un document en Lectura Fàcil que explique cadascuna de les tasques associades al lloc, complementat amb pictogrames i esquemes de processos. També pot incloure vídeos explicatius i exemples de com han d'executar-se les tasques.

Al·lotjament: neteja d'habitacions

No és comú que persones amb discapacitat física o discapacitat visual treballen com a cambrers de pis. Les recomanacions que es fan a continuació són per a aquelles persones que requereixen suports puntuals per a desenvolupar la seua activitat amb normalitat durant la neteja d'habitacions i que el seu nivell de discapacitat no els impedeix optar a aquest lloc.

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual i força	Ús d'utensilis de neteja	Producte de suport	Existeixen utensilis de neteja que eviten fer alguns moviments a persones amb alguna mena de discapacitat física. Per exemple, utensilis de neteja adaptats com un raspall i recollidor amb mànecs llargs, una escorredora automàtica de pals de fregar i/o una premsa per a escórrer baietes.
Destresa manual	Control d'habitacions	Producte de suport	Quan existisca un sistema digital de control d'habitacions, l'aplicació ha de permetre l'adaptació de la interfície per a fer-la més fàcil d'utilitzar a persones amb dificultats de manipulació o permetre el seu ús a través de comandos de veu. Quan no es compte amb un sistema digital a través d'aplicació mòbil perquè el / la cambrer/a de pis registre el control d'habitacions, es poden utilitzar bolígrafs especials per a persones amb dificultat per a subjectar el bolígraf. També existeixen productes de suport per a adaptar bolígrafs per a persones amb dificultats de manipulació.
Posició dempeus	Canvi d'estris, neteja, reposició de productes, etc.	Procediment	Persones amb mobilitat reduïda poden necessitar tenir horaris de treball reduïts o poder fer pauses extraordinàries per a executar el seu treball en òptimes condicions.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual	Preparació i neteja d'habitacions i instal·lacions	Productes de suport	Per a la identificació de productes de neteja o altres objectes, es pot utilitzar el lector d'etiquetes òptic. D'aquesta forma, la persona amb discapacitat visual pot etiquetar, identificar i organitzar objectes que utilitza en la seua jornada laboral.
Visió i aprenentatge	Orientació en corredors, habitacions i altres estades complementàries a aquest treball	Procediment	La persona amb discapacitat visual haurà de tenir un temps i un acompanyament per a familiaritzar-se amb la distribució de l'hotel, de les habitacions i de la ubicació de cadascun dels seus elements. Per a facilitar aquest procés es poden crear referències cromàtiques i tàctils per a persones amb discapacitat visual, en paviment i mobiliari. Així mateix, els números de les habitacions han de tenir contrast cromàtic respecte al fons per a ser fàcils de percebre amb la vista i si és possible estar en altorrelieve. Les prestatgeries o armaris on s'emmagatzemen els productes de neteja poden senyalitzar-se en braille i altorrelieve i a més utilitzar tecnologia (QRs en altorrelieve o codis deTags) que facilite la identificació dels utensilis o productes que s'emmagatzemen en cada armari. També poden utilitzar-se etiquetes i un lector òptic per a indicar el que es guarda en cada armari de treball (mantes, llençols, accessoris, kit de bany, etc.). Aquest tipus de treball pot ser desenvolupat per persones amb discapacitat visual el nivell de percepció de la qual de la llum i visió li

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			permeta reconèixer objectes, persones i executar les tasques amb independència funcional.
Visió	Control d'habitacions	Producte de suport	El més convenient és fer el control de les habitacions mitjançant algun aparell electrònic, a través d'una aplicació mòbil accessible per a lectors de pantalla, a més aquesta hauria de permetre engrandir els textos i activar les opcions d'accessibilitat del sistema operatiu. Ha d'estar dissenyada segons els criteris de la norma UNE-EN 301549:2022.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Audició	Coordinació en línia amb altres treballadors	Producte de suport	Ha d'existir un sistema d'avís lluminós o vibratori que li alerte que algú li necessita. Això pot realitzar-se a través d'una anomenada al mòbil en manera vibratòria, alertes d'una aplicació mòbil o xat.
Audició	Reconeixement d'alertes i situacions de risc o emergència	Producte de suport	Disponibilitat de tecnologia que tradueix els sons en alertes visuals i sensorials, en una font de llum, en el propi dispositiu mòbil de la persona o en qualsevol dispositiu connectat (ordinador, televisor o un altre), enviant una alerta directa a l'usuari. Per exemple, l'alarma d'incendis.
Comprensió verbal	Escoltar missatges orals	Procediment	Si la persona sorda no té suficient audició per a escoltar missatges orals, els companys han de cridar la seua atenció i parlar-li de front

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			perquè puga parar atenció al missatge i llegir els llavis del seu interlocutor.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Destresa manual i aprenentatge	Canvi d'estris i neteja d'instal·lacions	Procediment	Ha d'haver-hi un període de formació perquè la persona es familiaritze amb l'ús dels utensilis, productes i estris que ha d'utilitzar per a la preparació de les habitacions.
Orientació en l'entorn	Orientació en estades complementàries pròpies d'aquest servei	Procediment	Per a facilitar a la persona recordar la ubicació dels productes i utensilis que es guarden en prestatgeries o en els diferents mobles d'emmagatzematge, es poden utilitzar pictogrames de Sistemes Augmentatius i Alternatius de Comunicació (SAAC). Els pictogrames es pegaran a les portes de les prestatgeries / armaris.
Aprenentatge	Comprensió i realització de noves tasques	Procediment	Disponibilitat d'un document en Lectura Fàcil que explique cadascuna de les tasques associades al lloc, complementat amb pictogrames i esquemes de processos. També pot incloure vídeos explicatius i exemples de com han d'executar-se les tasques.
Aprenentatge i autonomia personal	Manipulació de productes de neteja tòxics o que suposen algun risc.	Procediment	Els productes de neteja que suposen un risc per a la salut se senyalitzaran a través de pictogrames homologats de gran grandària i es formarà a la persona en la seua adequada utilització.

Espais culturals, museus i uns altres: guia de turisme o guia de museu

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Posició dempeus	Itinerari de la visita guiada	Espai físic	L'itinerari de la visita guiada ha de ser accessible per a Persones amb Mobilitat Reduïda. A més, ha de comptar amb estades o zones amb seients per a permetre al guia i al grup fer una pausa.
Posició asseguda	Itinerari de la visita guiada	Espai físic i mobiliari	L'itinerari de la visita ha de ser accessible per a persones usuàries de cadira de rodes o escúters. Tot el que haja d'utilitzar-se per a les explicacions, incloent els materials didàctics, han d'estar a l'abast d'una persona en cadira de rodes.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Orientació	Itinerari de la visita guiada	Producte de suport	Per a facilitar l'orientació de persones amb discapacitat visual es pot crear un sistema de senyalització acústica a través de balises intel·ligents de guiat en interiors o d'una tecnologia equivalent, per exemple, a través de codis de llarga distància i alta densitat (en anglès deTags). Aquest sistema es pot complementar amb paviments podotàctils de color contrastat que li faciliten la identificació del recorregut de la visita.
Visió	Explicació de continguts	Productes de suport	El guia haurà de comptar amb materials tàctils que usará com a eines complementàries per a les seues explicacions.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			Quan s'inclouen vídeos en l'exposició han de comptar amb audiodescripció per a la persona amb discapacitat visual.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Expressió verbal	Visita guiada signada	Procediment	Una persona sorda signante pot fer visites guiades dirigides a altres persones sordes que es comuniquen en Llengua de Signes. Perquè aquest tipus de visita siga accessible per a persones oïdores es pot comptar amb un intèrpret de Llengua de signes.
Audició i expressió verbal	Visita guiada	Producte de suport	Persones que utilitzen pròtesis auditives (audiòfons o implant coclear) poden treballar com a guia de turisme o guia de museu utilitzant sistemes FM i/o un bucle d'inducció magnètica personal.
Audició	Visita guiada	Procediment	Els vídeos de l'exposició o qualsevol contingut sonor han de comptar alhora amb subtítols.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Aprenentatge i expressió verbal	Visita guiada	Procediment / Productes de suport	Per a incorporar a persones amb discapacitat intel·lectual, trastorns del desenvolupament o problemes de salut mental com a guia de turisme o guia de museu, és necessària l'adaptació dels continguts de l'exposició perquè tinguin recursos que els faciliten l'exposició i expressió verbal.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			Aquest tipus d'adaptacions poden ser: continguts en Lectura Fàcil, continguts amb pictogrames de Sistemes Augmentatius i Alternatius de Comunicació (SAAC), reproduccions tàctils de les obres, materials complementaris que servisquen com a eines per a l'explicació.

Situacions d'emergència

Accessibilitat física			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Desplaçaments	Evacuació en cas d'emergència	Espai físic	Els itineraris d'evacuació en cas d'emergència han de ser accessibles per a persones amb mobilitat reduïda, també en edificis de diverses plantes i complir els criteris arreplegats en el Codi Tècnic de l'Edificació.

Accessibilitat visual			
Capacitat	Tasca / Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Visió	Reconeixement de situacions d'emergència i evacuació	Ajuste físic i producte de suport	Els senyals i sistemes d'evacuació i emergència han d'estar disponibles en formats visuals i acústics, tal com ho estableix el Codi Tècnic de l'Edificació.

Accessibilitat auditiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Autonomia personal	Reconeixement de situacions d'emergència i evacuació	Ajuste físic i productes de suport	Disponibilitat de tecnologia que tradueix els sons en alertes visuals i sensorials, en el propi dispositiu mòbil de la persona o en qualsevol dispositiu connectat (ordinador, televisor o un altre), enviant una alerta directa a l'usuari. Per exemple, escoltar l'alarma d'incendis.

Accessibilitat cognitiva			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Autonomia personal	Reconeixement de situacions d'emergència i evacuació	Procediment	L'establiment ha de tenir un protocol d'evacuació en cas d'emergència que contemple les necessitats de les persones amb discapacitat. A més, totes les persones han de conèixer i formar-se per a executar aquest protocol d'emergència periòdicament.

Altres aspectes a tenir en compte

Altres necessitats d'accessibilitat			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
Autonomia personal	Tasques varies	Procediment	La persona pot necessitar un Assistent Personal per a fer algunes tasques. Aquesta figura professional està reconeguda en la <i>Llei 39/2006, de 14 de desembre, de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a les persones en situació de dependència</i> . Un professional de l'assistència personal és una persona que realitza o ajuda a fer les

Altres necessitats d'accessibilitat			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			tasques de la vida diària a una altra persona que per la seua situació de dependència no pot realitzar-les per si mateixa o li resulta molt difícil fer-les, permetent així que puga portar una vida independent (definició parcial d'Alejandro Rodríguez-Picavea i Javier Romañac, 2006). Aquest professional no pren les decisions i és la persona beneficiària que rep l'assistència qui en tot moment les pren.
Autonomia personal	Tasques varies	Procediment	La persona amb discapacitat pot tenir un gos d'assistència per a realitzar determinades tasques. Els gossos d'assistència han sigut especialment ensinistrats per a ajudar les persones amb discapacitat a realitzar les activitats de la seua vida diària. És una figura reconeguda en diferents normatives nacionals i a la Comunitat Valenciana a través de la <i>Llei 12/2003, de 10 d'abril, sobre gossos d'assistència per a persones amb discapacitat</i>. L'ensinistrament del gos es fa segons les necessitats de les persones a les quals prestarà l'assistència. Els tipus més comuns són els següents: - Gossos de servei: ensinistrats per a ajudar a persones amb discapacitat física per a fer accions com alçar objectes, obrir portes, etc. - Gossos d'alerta mèdica: ensinistrats per a avisar dels canvis que puguen produir-se en l'organisme en persones amb diabetis o epilèpsia. - Gossos guia: entrenats per a guiar a persones amb discapacitat visual o sordoceguera.

Altres necessitats d'accessibilitat			
Capacitat	Tasca/ Activitat	Tipus d'adaptació	Descripció de l'adaptació
			- Gossos d'autisme: estan ensinistrats per a vetlar per la persona amb trastorn de l'espectre autista (T.E.A.) en situacions confuses o d'estrès per a aquest. - Gossos senyal: especialment ensinistrats per a persones amb sordesa per a identificar sons.
Autonomia personal	Pauses en horari laboral	Procediment	Adaptar els horaris de treball i de pauses segons les necessitats d'accessibilitat física, visual, auditiva i cognitiva de la persona i tenint en compte el tipus de servei o activitat laboral.
Relacions interpersonals	Relació i comunicació entre treballadors	Procediment	Per a facilitar les relacions interpersonals entre treballadors amb discapacitat i la resta dels treballadors de l'organització o empresa, el responsable de recursos humans ha d'organitzar periòdicament cursos sobre accessibilitat universal i tracte adequat a persones amb discapacitat. Això facilitarà la inclusió de treballadors amb discapacitat i les relacions en igualtat de condicions entre tots els treballadors. Aquesta formació inclourà continguts sobre la generació de documents digitals accessibles (documents de Word, Excel, PowerPoint i PDFs accessibles)

Tecnologia de suport

- **Obridor de pots:** Existeixen molts tipus d'obridors de pots i pots, un d'ells pot ser l'obridor amb dues serres de metall amb vores dentades per a facilitar la pressió sobre el tap a l'hora de descaragolar flascons i botelles.
- **Accessibilitat del sistema operatiu:** Opcions d'accessibilitat incloses en el sistema operatiu de l'ordinador, tauleta o telèfon intel·ligent que permeten adequar l'ús del dispositiu a les necessitats de la persona. Entre les possibles opcions es troben la lupa, que augmenta la imatge de la informació que apareix en pantalla i el lector de pantalla.
- **Amplificador de veu d'ús personal:** Dispositiu portàtil que consta d'un micròfon i un altaveu (auriculars). Útil per a persones amb parla intel·ligible, però amb volum baix. Serveix per a augmentar el volum de la veu de la persona que parla, facilitant així ser entesa pel seu interlocutor.
- **Aplicacions amb Intel·ligència Artificial:** programes de programari d'aplicació per a instal·lar en tauletes i telèfons mòbils que poden considerar-se com a productes de suport per a determinats tipus de discapacitat.

- **Aplicacions de conversió simultània de text a veu:** Aplicacions amb les quals una persona pot escriure un missatge utilitzant el teclat d'un dispositiu (per exemple, un telèfon intel·ligent o una tauleta digital) i reproduir-lo mitjançant una síntesi de veu, facilitant la comunicació amb els seus interlocutors.
- **Aplicacions de conversió simultània de veu a text:** Aplicacions mòbils per a la conversió de veu a text en temps real. Converteixen el missatge parlat en text en pantalla.
- **Aplicacions per a la comunicació amb pictogrames:** Programes que permeten la utilització d'imatges com a pictogrames o fotografies per a facilitar la comunicació. La persona selecciona les imatges i una síntesi de veu les reproduïx, per a així comunicar-se amb el seu interlocutor.
- **Balança de cuiner parlant:** bàscula de cuina que permet visualitzar en la pantalla el pes dels aliments alhora que l'anuncia per veu.
- **Balises intel·ligents:** Senyal de guiat que facilita l'orientació en l'entorn en connectar-se al telèfon mòbil de la persona i informar de la ubicació en la qual es troba la persona amb discapacitat.
- **Safata antilliscant:** safata feta amb material antilliscant per a evitar el moviment de la vaixel·la mentre es transporta en la safata.

- **Braços posicionadores o sistemes de fixació:** ajuden a col·locar i mantenir en posició fixa dispositius i aparells perquè queden a l'abast de l'usuari.
- **Bucles magnètics o d'inducció:** Producte que, combinat amb l'ús d'un micròfon, transmet un senyal d'àudio directament a la persona usuària de pròtesi auditiva, reduint el soroll de fons i els “ressons” que afecten la qualitat del so. Els bucles poden ser d'instal·lació fixa o eventual (en un espai), o de tipus individual (de coll).
- **Panys intel·ligents:** panys que permeten l'obertura i tancament de portes de maneres diferents als convencionals i sense necessitat d'utilitzar claus. El sistema d'obertura pot ser a través de la nostra empremta dactilar, amb el telèfon mòbil o amb l'ús de targeta, entre altres.
- **Codis de llarga distància i alta densitat:** sistema de marcadors digitals intel·ligents que poden ser reconeguts a llarga distància pel telèfon mòbil a través de bluetooth i que permet transmetre informació que es llig mitjançant veu, facilitant la lectura a les persones amb discapacitat visual.
- **Comunicador:** Dispositiu electrònic portàtil que disposa de botons o cel·les amb imatges o paraules, en els quals es troba gravat el missatge que s'escolta en pressionar el botó. Està dissenyat exclusivament per a la comunicació augmentativa - alternativa, a diferència d'un dispositiu convencional, com una tauleta digital, que pot tenir múltiples usos i en la qual es pot instal·lar una aplicació per a la comunicació.
- **Ganivets anticorte:** ganivets amb protector per al tall de la fulla.

- **Equips d'FM o equips de freqüència modulada:** Sistema de comunicació format per un transmissor amb micròfon que arreplega el so de la persona que parla i envia el senyal sonor al receptor, que porta la persona amb limitació auditiva. La persona usuària del receptor rep el so amplificat a través d'un auricular, del seu audiòfon o del processador d'un implant coclear.
- **Empunyadura per a eines:** empunyadures que se subjecten a les eines mitjançant abraçadores que s'estrenyen amb rosques.
- **Escurredora automàtica:** sistema per a l'escorregut de pal de fregar, tirassos, baietes, draps o uns altres útils de neteja. Es compon per dos corrns que s'activen prement un botó o acostant les pinces d'un tiràs pla.
- **Guants de protecció anticorte:** guants de seguretat que eviten corts a les mans, produïts pels utensilis de cuina.
- **Indicador acústic de nivell de líquids:** indicador que permet comprovar el nivell del líquid abocat en un recipient mitjançant tres varetes d'acer. En aconseguir el líquid el nivell de les varetes, emet un xiulet o vibra.
- **Pitxers de mesura amb indicador tàctil:** pitxer amb indicador tàctil de mesura i marques impreses en el propi pitxer. La característica tàctil permet saber el nivell de líquid invertit en el pitxer sense necessitat de lectura visual.

- **Lector d'etiquetes [ONCE-LEO](#):** LEO és un lector òptic d'etiquetes que permet identificar i organitzar de manera senzilla, ràpida i eficaç objectes de la vida diària: medicines, CDs, llandes, aliments congelats, roba, documents, receptes, etc. Les seues aplicacions poden ser múltiples i serà el propi usuari qui les identifique clarament en utilitzar-lo. Amb una grandària molt manejable en forma de llapis de molt fàcil ús, LEO grava, reproduïx i esborra la informació que es desitja en les seues etiquetes regrabables.

- **Línia braille:** és un dispositiu electrònic que permet l'eixida de contingut en codi braille des d'un ordinador o telèfon mòbil, al qual s'ha connectat, permetent a una persona cega o amb baixa visió accedir a la informació que aquest li facilita. Les línies braille mostren de manera tàctil la informació d'un "lector de pantalla". Per això són útils per a les persones cegues. Existeixen també anotadors portàtils amb línia braille. L'anotador portàtil té una pantalla de 20 cel·les braille amb pins que representen qualsevol codi braille de sis o vuit punts. Es connecta a ordinadors i dispositius portàtils a través d'USB o Bluetooth i permet llegir contingut dels arxius en una targeta SD. En manera anotadora, permet prendre notes i editar-les a través d'un gestor d'arxius. En manera línia Braille, es pot connectar a ordinadors i dispositius mòbils com a telèfons intel·ligents i tauletes via USB i Bluetooth. A través de Bluetooth es poden controlar dispositius iOS i Android, i a través d'USB i Bluetooth ordenadors Windows i Mac.

- **Maneguets amb tres costats:** maneguets per a incorporar a utensilis d'escriptura o dibuix i aconseguir un millor agarre.

- **Prensa per a escórrer baietes:** prensa per a escórrer baietes composta per dos corrons que s'accionen mitjançant una manovella. La baieta s'introdueix entre els corrons i en accionar la manovella, la baieta ix escorreguda.

- **Programa de reconeixement de l'iris:** programari que permet controlar el punter del ratolí amb la mirada. L'eina o dispositiu que s'utilitza per a aplicar el control per la mirada és l'eye tracker. La tecnologia pot materialitzar-se en un maquinari o dispositiu exterior que, a través de raigs infrarojos, fa el seguiment de la mirada. També pot ser un programari que, utilitzant la cambra de l'ordinador, tauleta o mòbil, permet també tant el seguiment de la mirada com interactuar amb dispositius.

- **Programa informàtic lector de pantalla:** programari que permet la utilització del sistema operatiu i les diferents aplicacions mitjançant l'ús d'un sintetitzador de veu que "lleg i explica" el que es visualitza en la pantalla.

- **Programa informàtic magnificador de pantalla:** programa que ofereix una magnificació de tots els elements presentats en la pantalla, o bé de zones seleccionades per la persona. A més, sol incorporar una eixida de veu, així com la possibilitat de canviar contrastos de color, grandària de les icones, grandària del cursor, del punter del ratolí, etc.

- **Ratolí de bola:** dispositiu d'entrada per a ordinadors que s'utilitza per a moure el cursor en la pantalla i realitzar seleccions. Aquest tipus de ratolí té una bola en la part superior que permet manejar el cursor sense necessitat de moure el ratolí. Aquest ratolí pot tenir també botons addicionals i altres eines d'assistència.

- **Robot de cuina parlant:** robot que permet guisar, rostir, sofregir, coure, cuinar al vapor i enforar i que a més disposa d'una guia de veu.

- **Sistemes Augmentatius i Alternatius de Comunicació (SAAC):** són formes d'expressió diferents del llenguatge parlat que tenen com a objectiu augmentar el nivell d'expressió (augmentatiu) i/o compensar (alternatiu) les dificultats de comunicació que presenten algunes persones en aquesta àrea. La Comunicació Augmentativa i Alternativa inclou diversos sistemes de símbols, tant gràfics (fotografies, dibuixos, pictogrames, paraules o lletres) com a gestuals (mímica, gestos o signes manuals) i, en el cas dels primers, requereix també l'ús de productes de suport. Els diversos sistemes de símbols s'adapten a les necessitats de persones amb edats i habilitats motrius, cognitives i lingüístiques molt dispars.
- Els productes de suport per a la comunicació inclouen recursos tecnològics, com els comunicadors de parla artificial o els ordinadors personals i tauletes amb programes especials, que permeten diferents formes d'accés adaptades algunes per a persones amb mobilitat molt reduïda, i faciliten també la incorporació dels diferents sistemes de signes pictogràfics i ortogràfics, així com diferents formes d'eixida incloent l'eixida de veu. També poden consistir en recursos no tecnològics, com els taulers i els llibres de comunicació.
- Per a accedir als ordinadors, comunicadors, taulers o llibres de comunicació existeixen diverses estratègies i instruments denominats genèricament estratègies i productes de suport per a l'accés, com ara els punters, els teclats i ratolins adaptats o virtuals o els commutadors. Més informació: <https://arasaac.org/>
- **Subtitulat:** Conjunt de textos i gràfics que mostren en pantalla els discursos orals, la informació contextual i els efectes sonors que es produeixen en qualsevol mitjà audiovisual.
- **Subjecció per a mànecs de cassons i paelles:** producte que es fixa a la superfície de plaques de vitroceràmica o gas per mitjà de ventoses per a evitar la mobilitat del cassó o paella.

- **Subjecció per a utensilis de cuina i ús de la vaixela:** producte que es col·loca en els diferents utensilis de cuina per a evitar la seua mobilitat o caigudes.
- **Tauler o quadern de comunicació:** Recursos realitzats en suport paper, en els quals es disposen elements (com a lletres, paraules o imatges) que la persona utilitzarà per a comunicar-se, per exemple, assenyalant-les.
- **Teclat braille:** És un dispositiu d'entrada que permet representar qualsevol caràcter en braille mitjançant la pulsació simultània d'unes poques tecles, la qual cosa permet aconseguir una gran velocitat d'escriptura. Veure Línia Braille.
- **Teclat ergonòmic:** tipus de teclat dissenyat perquè les mans i els braços adopten una posició més natural i còmoda. Poden ser dissenyador específicament per a la persona amb discapacitat, sent possible afegir botons d'accés ràpid i altres eines d'assistència.
- **Telèfons amb prestacions personalitzables:** dispositius mòbils que poden ser personalitzats de concorde a les necessitats de la persona amb discapacitat.
- **Videointerpretación en llengua de signes:** Servei que permet a persones sordes o amb discapacitat auditiva i persones oïdores, comunicar-se entre si mitjançant la figura del vídeo-intèrpret de llengua de signes. Més informació: <https://www.svisual.org/>

Enllaços d'interès on trobarà més informació sobre productes de suport

https://ceapat.imserso.es/documents/20123/0/acctecapoyo_cca.pdf/65404462-bae2-3c6b-7fe2-97031e0c17ae

<https://catalogoceapat.imserso.es/productos>

<https://web.ua.es/es/accesibilidad/educacion-inclusiva/productos-de-apoyo-deficit-motriz.html>

<https://www.once.es/cti/biblioteca/ctiinformacion/catalogo/pdf/completo.pdf>

<https://arasaac.org/>

<https://orientatech.es/>

<https://www.visualfy.com/es/>

<https://www.navilens.com/es/>

<https://puntodis.com/>